

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

УДК 159.922.6:316.614.5

УМОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ЮНАКІВ ДО БАТЬКІВСТВА

Архипова Юлія, здобувач ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія. Практична психологія», IV курс, РДГУ

Науковий керівник: Яцюк. Н.О., канд. психол. наук, доцент

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується змінами в традиційних поглядах на репродуктивну поведінку, загостренням демографічних проблем та трансформацією сімейних моделей. Молоді сім'ї стали звичайним явищем, як і зміни в розподілі ролей та відповідальності в родині, зниження стабільності сімей, збільшення кількості розлучень і позашлюбних дітей, девальвація сімейних цінностей та зростання бездоглядності. Ці фактори призвели до втрати молоддю орієнтирів на створення повноцінної сім'ї, народження дітей та усвідомлене батьківство.

Останнім часом в Україні набуло популярності обговорення підготовки молоді до батьківства. Держава намагається підвищити рівень народжуваності в українських сім'ях, але фінансові стимули не забезпечують необхідної психологічної та педагогічної підготовки до батьківства. Соціально-психологічні служби допомагають зменшити кількість випадків відмови від новонароджених, проте таких випадків все ще багато. Основні причини відмови включають психологічну незрілість, небажання бути батьками, асоціальну поведінку, відсутність житла та підтримки сім'ї, бідність та небажану вагітність.

Дослідження з питань створення та розвитку сім'ї проводили такі науковці, як Д. Варга, Г. Гурко, І. Гребенніков, Н. Гусак, С. Жигалін та інші. Тему батьківства та підготовки молоді до сімейного життя вивчали Т. Говорун, В. Захарченко, І. Мачуська, С. Мещерякова, О. Холостова. Усвідомлене батьківство було темою робіт О. Безпалько, Л. Буніна, І. Братуся, Т. Веретенка, Н. Гусака, М. Єрміхіної, В. Кравця, В. Кікінежді, О. Кізя, Р. Овчарової, Н. Шевченка та інших.

Мета дослідження полягає в аналізі і визначенні факторів, які впливають на формування готовності юнаків до відповідальності за виховання дітей. Дослідження спрямоване на вивчення психологічних, соціокультурних та особистісних аспектів, що визначають ставлення і готовність молоді до прийняття ролі батьків, їхні уявлення про сімейні цінності, очікування від батьківства та можливі проблеми адаптації в сімейному середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Батьківство – це усвідомлене почуття духовної єдності зі своїм шлюбним партнером у процесі виховання власних або прийомних дітей. Це складне психологічне явище, що включає ціннісні орієнтири батьків, їхні установки й очікування, емоції, стосунки та позиції, а також відповідальність і стиль виховання. Кожен із цих компонентів має емоційні, когнітивні та поведінкові аспекти. Батьківство проявляється як на особистісному, так і на загальнолюдському рівні [1, с. 57].

Вперше визначення психологічної готовності до батьківства було описано як ключовий аспект підготовки молодих людей до відповідального батьківства. Структура цієї готовності визначається внутрішніми психічними процесами, такими як усвідомлення особистих батьківських ролей, здатність ефективно спілкуватися з дитиною, адаптація до нових сімейних обставин та вирішення конфліктних ситуацій [2, с.36].

У сучасній психології були проведені дослідження щодо уявлень учнів старших і середніх класів про сім'ю. Цими питаннями займалися науковці, такі як Л. Гончар, О. Камінська, Н. Шмілик та інші. Їхні дослідження виявили, що уявлення старшокласників про шлюб, сімейне життя і батьківство є неповними, і вони не оцінюють себе високо як майбутніх подружжя та батьків. Зокрема, їхні уявлення про майбутнє сімейне життя, кохання і батьківство є слабкими. Уявлення про майбутнє сімейне життя формуються переважно в родині, тоді як уявлення про ролі чоловіка та жінки формуються у взаєминах з особами протилежної статі. Аналіз розбіжностей в уявленнях майбутніх подружжів, проведений А. Сидоренком, показав, що часто партнери мають різні погляди на участь батька та матері у

догляді за дитиною, вихованні, співпраці в домашніх справах, вихованні дітей загалом, проведенні вільного часу та плануванні бюджету [3].

Психологічна готовність до батьківства формується під впливом різноманітних факторів, таких як особистісні характеристики (зрілість, відповідальність, емоційна стабільність), соціальні умови (підтримка з боку родини та суспільства, матеріальний стан, освітній рівень), а також досвід власного дитинства та моделі виховання, які спостерігалися у батьків.

Розглядаючи зовнішні фактори, що впливають на готовність до усвідомленого батьківства, слід зазначити вплив батьківської сім'ї та сімейного виховання на молодь. На сьогодні, в Україні, особливо під час повномасштабної війни росії проти України, сімейні відносини стикаються з особливими викликами. До проблем, характерних для сучасних українських сімей, належать погіршення умов життя, руйнування моральних цінностей і принципів, втрата виховного потенціалу сімей, занепад фундаментальних людських цінностей, низький рівень матеріального забезпечення, проблеми з побутовими умовами, безробіття, психологічне та фізичне насильство над дітьми, дисгармонія в міжособистісних відносинах, відсутність взаємоповаги, алкоголізм і наркоманія [4, с. 68].

Однак, у важкий теперішній час, коли триває повномасштабна війна російської агресії, психологічна готовність до батьківства зазнає впливу специфічних факторів, пов'язаних з військовими діями та їх наслідками. Ці обставини створюють унікальні умови, які впливають на різні аспекти життя, включаючи психологічну готовність до батьківства. Фактори можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми, відображаючи складні емоційні, соціальні та економічні виклики, з якими стикаються молоді пари (табл. 1.).

Таблиця 1

Фактори, що впливають на психологічну готовність до батьківства, обумовлених військовими діями та їх наслідками

Фактори	Опис
Психологічний стрес	Постійний стрес, пов'язаний з небезпекою для життя, страхом за майбутнє та втратами близьких, суттєво впливає на психологічний стан і може заважати формуванню готовності до батьківства.
Економічна нестабільність	Втрата роботи, зменшення доходів і загальна економічна невизначеність змушують молоді пари відкладати рішення про народження дітей або підвищують їх тривожність щодо забезпечення майбутнього потомства.
Соціальна підтримка	В умовах війни важливою є підтримка з боку родини, друзів та громадських організацій. Наявність або відсутність такої підтримки може значно вплинути на почуття безпеки та впевненість у своїх силах як майбутніх батьків.
Переміщення та біженство	Переселення, втрати житла та необхідність адаптації до нових умов проживання створюють додаткові психологічні труднощі, що можуть вплинути на рішення про батьківство.
Травматичний досвід	Безпосередній досвід бойових дій або свідчення насильства викликає посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), що ускладнює емоційне та психологічне налаштування на батьківство.
Інформаційний вплив	Пропаганда, дезінформація та постійний інформаційний потік про війну також формують негативні очікування щодо майбутнього, що також впливає на психологічну готовність до батьківства.

Джерело: сформовано на основі [5]

Психологічна готовність до батьківства в умовах військових дій значно залежить від різноманітних чинників, таких як психологічний стрес, економічна нестабільність, соціальна підтримка, переміщення та біженство, травматичний досвід, вплив інформації та морально-етичні аспекти. Ці фактори впливають не лише на емоційний та психологічний стан майбутніх батьків, але й на їхню здатність адаптуватися до нових обставин. Це підкреслює важливість комплексної підтримки та розробки спеціалізованих програм психологічної допомоги в умовах війни.

Рекомендації щодо розвитку психологічної готовності до батьківства серед старшокласників включають різноманітні методи реалізації. Перш за все, важливо організувати психологічну освіту через проведення лекцій, семінарів та тренінгів з психології батьківства та сімейних відносин. Це сприятиме підвищенню рівня знань учнів про важливі аспекти батьківства. Друга рекомендація полягає у розвитку емоційної стійкості через вправи на розвиток емоційного інтелекту та тренінги з управління стресом, що сприятиме підвищенню їхньої здатності ефективно впоратися з емоційними викликами та стресовими ситуаціями.

Очікувані результати включають підвищення загального рівня психологічної готовності юнаків до майбутнього батьківства, покращення їхніх навичок управління емоціями та здатності ефективно спілкуватися та вирішувати конфлікти. Такий комплексний підхід дозволить старшокласникам отримати необхідні знання та навички для успішного виконання ролі батька чи матері в майбутньому.

Висновки. Таким чином, психологічна готовність до батьківства є складним і багатогранним явищем, яке охоплює широкий спектр психічних, емоційних, соціальних та поведінкових аспектів. Ключові елементи цієї готовності включають усвідомлення відповідальності за майбутню дитину, підготовку до змін у соціальному статусі та ролях, здатність ефективно взаємодіяти з дитиною, адаптацію до нових життєвих умов та розуміння власних мотивацій для становлення батьками.

Список використаних джерел

1. Андрейко А.В. Батьківство як психологічний феномен. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України Київ*: Міленіум, 2006. Вип. 29. С. 57–63.
2. Бочелюк В. Й. Сучасні підходи до формування шлюбно-сімейних уявлень та майбутнього батьківства у молоді. *Соціально-психологічні особливості самореалізації особистості в сучасному суспільстві : монографія*. Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2016. С. 35–49.
3. Лисенко І. П. Психологічний тренінг як засіб підготовки молоді до шлюбно-сімейних відносин. *Дніпровський науковий часопис публічного управління психології, права*. 2021. № 6.
4. Магдисюк Л.І., Демчук В.Б. психологічна готовність української молоді до материнства. *Science, Research, Development: матеріали міжнар. наук. конф., м. Луцьк, 27-28 лют. 2022*. Луцьк, 2022. С. 68-69.
5. Черній Т.В. Формування свідомого батьківства як особистісної стратегії в юнацькому віці: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю «053 - психологія». Тернопіль: ТНТУ, 2023. 65 с.

УДК 316.61:314.151.3-054.73

АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Галело Тетяна, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Піонтковська Д.В., канд. психол. наук, доцент

Постановка проблеми. В умовах розвитку світової цивілізації суттєво зростає актуальність проблеми адаптації внутрішньо переміщених осіб, число яких сьогодні перевищує 71 млн. Відтак внутрішнє переміщення стало одним із глобальних соціальних викликів, що посилюється через збройні конфлікти, природні катастрофи, економічну та політичну нестабільність у багатьох країнах.

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружжя психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99